

POPOTNIK.

List za šolo in dom.

Izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca, ter velja za celo leto 3 glđ., za pol leta 1 glđ. 60 kr. — Posamezne številke dobivajo se po 15 kr. — Na anonimne dopise se ne ozira. — Rokopisi in na oceno poslane knjige se ne vračajo. — Spisi in dopisi naj se blagovoltijo pošiljati (frankirani) uredništvu; naročnine, oznanila in reklamacije pa upravnistvu: Reiserstrasse 8 v Mariboru. — Za oznanila plačuje se od navadne vrste, če se enkrat natisne 15 kr.

Vsebina. — Poziv. — O pripravi — O gluhonemih. — Rožici. — Književno poročilo. — Dopisi. — Razne stvari. — Inserati.

Z današnjo številko nastopi „Popotnik“ 2. polleto svojega VIII. tečaja. O tej priliki prosimo vse p. n. častne naročnike, katerim je z 12 številko potekla naročina, da jo kmalu obnové. Tudi tiste gg. naročnike, ki so še od pred dolžni naročnino, prosimo, da bi skoraj poravnali svoj dolg. — Novim naročnikom še lahko pošljemo vse dozdanje številke.

Upravnistvo.

Poziv slavnim učiteljskim društvom na Slovenskem.

Podpisano društvo je v sejah dne 5. in 31. maja debatovalo „o izdavanju organizovane knjižnice za slovensko mladino“ ter vsprejelo sledeče predloge:

1. Društvo konstatuje nujno potrebo in korist „organizovane knjižnice za slov. mladino“.

2. Členi Šmarijsko-Rogaškega okraja prevzamejo dolžnost širiti „org. knjiž.“ po šolah in med narodom.

3. Da se začne med slov. učiteljstvom živahnejše delovanje, bodi si neposredno ali posredno za „org. knjiž.“, zato poziva Šmarijsko-Rogačko učit. društvo s posebnimi dopisi in po časopisih vsa učiteljska društva na Slovenskem,

a) da konstatujejo v svojih zborovanjih in po pedagoških in nepedagoških časopisih nujno potrebo in korist „organizovane knjiž. za slovensko mladino“.

b) da delujejo teoretično in praktično na ustanovo te knjižnice. Teoretično, da razpravljajo v tej zadevi ter širijo zanimanje, praktično, da nabirajo v svojem okraju krajne šolske svete in premožnejše občine za naročnike ter pisatelje učitelje in neučitelje.

c) da določé izdavajoči faktor. (Ali „Pedagoško društvo“ na Krškem ali „Slov. uč. društvo“ ali „Nar. šolo“, obe v Ljubljani.)

4. Društvo izrazi velezaslužnemu g. Janu Leg-u kot začetniku naše „org. knjižnice“ svoje priznanje njegovih zaslug za našo literaturo in šolstvo.

5. „Slovenskemu uč. društvu“ v Ljubljani se odsvetuje izdavanje knjig v posameznih zvezkih ter v mesečnih ali celó nedoločenih obrokih, t. j. odsvetuje se mu izdavanje „neorganizovane knjižnice“. (V pojasnilo glej poročilo v 11. in 12. številki „Popotnik“-ovej in v 12. in 14. številki „Uč. Tovariša“.)

* * *

Kaj je „organizovana knjižnica za slov. mladino“?

Je po načrtu Lego-vega in našega sledeča:

Ker pri vladajočih razmerah ni možno in ni koristno novega društva ustvarjati, zato naj društvo *x* na Slovenskem preosnuje svoja pravila in delovanje na toliko, da bo izdavalo po načinu družbe sv. Mohorja v letnem — a ne v mesečnih ali morda nedoločenih obrokih — po 5 — 6 knjig istega obsega za mladino s sodelovanjem celokupnega učiteljstva na Slovenskem in to s sledečim načinom:

1. Dotično društvo se ali popolnoma preosnuje za izdajo ali pa si osnuje poseben odsek za to.

2. Vsaka šola plača od svojega prinosu za šolsko knjižnico 2 gld. letnine za „org. knjiž.“ 1000 naročnikov (800 šol + 200 oseb) vrže letni donesek 2000 gld., s kojim najmanjšim zneskom se lahko začne finančno delovanje.

3. Dotično društvo prosi v svojem začetku podpore: a) pri državnem zboru, b) pri deželnih zborih in deželnih šolskih svetih, c) pri društvu sv. Cirila in Metoda, d) pri premožnejših prijateljih literature in šolstva.

Da se oglasi koj od začetka 1000 naročnikov je skrb učiteljstva, katero naj deluje pri krajnih šolskih svetih za naročnino svojih šol, ako še iste ne dobivajo od njega nobenega prinoska za šolsko knjižnico, a da se bode učiteljstvo za knjižnico zanimalo, je porok učiteljski poklic, po katerem smo mi učitelji tako knjižnico dolžni ustanoviti in sicer:

1. Po svojem poklicu in iz pedagogijskega stališča.

2. Iz narodnega stališča, kot faktor ljudske izobraženosti in narodne prosvete.

3. Iz kulturnega stališča kot faktor kulture.

4. Iz literarnega stališča kot faktor literature. Koristi:

a) Poduk in odgoja šolska, domača in cerkvena bi bolje napredovala; kajti knjige za mladino so sredstvo poduka in odgoje za učitelja, duhovnika in roditelje, za šolo, cerkev in dom.

b) S knjigami se množi čitateljstvo, a čim večje je čitateljstvo, tem bolje raste narodna inteligenca a ž njo veljava in častno imé.

c) Pospešuje se vsa literatura; kajti ko doraste mladi rod, ki se je privadil čitati, dobi vsa literatura mnogo naročnikov, da tudi pisateljev samih.

d) Šole dobé na ta način svoje knjižnice, ki so do sedaj pač redke in slabe.

Kakor hitro se učiteljstvo poprime resno tega podjetja, ono ne more izpodleteti; kajti pisateljev imamo dovoljno število, nekogi so se vže tako rekoč obvezali oskrbeti pri enakih okolinostih vsako leto rokopis za jedno knjigo, založnika je pa lahko dobiti, samo jamčiti mu moramo (z vseobčim zanimanjem) da bode podjetje vspévalo: sicer pa nam bode tudi po tej strani priskočil z besedo in djanjem zaslužni naš Jan Lego. Učiteljska društva naj prirejajo koncerte in akademije, čisti dohodek pak darujejo ali kot častno nagrado pisateljem za dobre povesti (po načinu g. Leg-a) ali kot začetno naročnino ubožnim šolam dotičnega okraja.

Ako bi dandanes vže imeli toli naglašeno „Zvezo slov. učiteljstva“ bi se nameravana „org. knjižnica“ lože uresničila, bodi nam torej ta zadeva pozivajoči glas, da se združimo po načinu naših hrvatskih, českih in drugih tovarišev v organizovano celoto.

Slavna društva in ostalo učiteljstvo slovensko! Vsak omikan narod skrbi za svojo mladino tudi s tem, da jej ustanavlja bogate šolske knjižnice. Zakaj bi torej Slovenec in zopet le Slovenec tudi v tem oziru za drugimi zaostajal! Jedenkrat pride gotovo do tega, da bode imela pri nas vsaka ljudska šola svojo knjižnico za mladino. Zakaj bi se toraj mi ne potegnóli za čast prvenstva? Pomnimo, da je naš narod po družbi sv. Mohorja za knjigo pridobljen, ter da nam „org. knjižnice“ ne ustanovi ne obrtnijski, ne trgovski itd. stan, temveč jedino le učiteljstvo, v katerega področje spadajo knjige za mladino.

V svesti si popolnega prepričanja svojih učiteljskih dolžnostij obrača se torej podpisano društvo do Vas vseh, da blagovolite po našem načinu razpravljati ter predloge pod 1. 2. 3. a) b) in c) 4. in 5. dejansko izvršiti.

Šmarje pri Jelšah, dne 21. junija 1887.

Šmarijsko Rogačko učiteljsko društvo.

Nekaj o pripravi.

Spisal Ivan Bano.

„Vsak začetek je težek“ pravi že pregovor, ki je povsem istina in izvestno tiče tudi nas učitelje — odgojitelje. Na učiteljišču se izobrazujemo za naš toli važni posel v raznih potrebnih predmetih, seznanjamo se z načeli pouka in odgoje in vadimo se praktično obravnati učno snov. Pri vsem tem pa vemo iz lastne skušnjje, da nam prizadevajo prva leta našega delovanja mnogo skrbi in težav. Huda so prva leta vzlasti za ónega, kogar je osoda koj na jednorazrednico potisnila. češ: delaj, kakor znaš in moreš! Boljše se godi ónemu, ki pride na večrazrednico; tu ga vešča in vljudna osoba po očetovsko navaja in v težavnem poklicu vsestransko podpira med tem ko učitelju na jednorazrednici ne ostaja družega, ko pridno prebirati knjige in časnike pedagogično-didaktične vsebine, ter posvetovati se včasih z bližnjimi sodrugi in strogo nadzirati samega sebe glede pouka in discipline. Zvečer, ko vlada tihota in mir, naj skrbno premišljuje, da-li je bil njegov pouk vspešen ali nevspešen in če ne: zakaj ne? S takošnjim premišljevanjem si že mnogo koristi, toda samo to še ne zadostuje; treba mu je na vsako poučevanje vestne in natančne priprave. Le-tá pa ni potreba samo začetniku, bodi si na jedno- ali večrazrednici, ampak vsakemu učitelju. Usojam si toraj nekaj malega o njej spregovoriti.

Prvi pogoj vspešnemu pouku je nedvomno: popolna duševna vlast učne tvarine. Pripravlja se toraj, mora učitelj v prvi vrsti na to paziti, da učno snov duševno prebavi; kajti majhen spotiklaj bi v šoli mnogo pokvaril. V to svrho mora prebirati učne knjige, ki govoré o dotičnem predmetu. Ne

sme si misliti: vsaj sem se tega že učil, za svoje učence znam dosti in ni se mi treba več učiti. „Kdor ne napreduje, nazaduje“, slóve prislovica, ki naj učitelja povsod in vedno spremlja. Dobro bi služilo mlademu učitelju vodilo, kako mu je predmet v šoli obravnavati, da bo zanimiv učencem in da si ga le-ti prisvojé.

Ker takih knjig še nimamo, se mu je ravnati po dobro sestavljenem berilnem koščeku ali pa si mora sam napraviti vodilo t. j. pripraviti se mora na način umevnega predavanja. V sestavo takega vodila mu služijo knjige in časniki naše baže. Posebno pa mu dobro ustrezajo knjige, ki govore o metodičneji obravnavi posameznih predmetov. Takih imamo že lepo število; treba je le se jih marljivo posluževati na korist pouka.

Pripravlja se, nam je premišljevati, kako je pouk uvesti; kajti na pravem uvodu je mnogo ležeče. Dalje naj se osnuje nek stalen red, po katerem hočemo to ali ono stroko obravnavati. Paziti je učitelju na učevno obliko; kajti napačno bi bilo a c r o a m a t i č n o postopati, če predmet zahteva e r o t e m a t i k e. Važno je pravo zadeti gledé sintetike in analitike; isto tako, pri kojem predmetu ima vladati resnoba in pri kojem veselost. Često se nam je pri pouku sklicavati na znane reči. Pri pripravi naj se učitelj ozira še na sorodnost novega sè starim, da si to poučevaje v prid obrne. Premisliti mu je naloge, ki jih učenci dobé, da postane obravnavan predmet njih lastnina. Pozabiti ne sme, da mu je poučevaje tudi vzgajati. Dobro naj tedaj premisli, na kaj se mu je pri tem ali onem predmetu ozirati, da bo mladini sreé blažil.

Nekateri priporočajo, češ: koristno je, da si učitelj pripravo napiše. Jaz pa mislim, da ga vtegne to pri pouku motiti. Bolje se mi zdi, da se vse potrebno raje le v mislih osnuje in pri pouku prosto postopa. Zvečer pa se naj še enkrat v duhu sledi predavanju in zapiše naj se njegov način. Ta spis naj učitelj dobro shrani in v drugo, ko mu bo ravno isto stvar predavati, mu bo dobro došel. Prebere naj ga istikrat pazljivo in pripravo si je s tem zeló olajšal.

Če učitelj vedno tako ravna, se vsako leto boljše pripravlja in se vedno bolj približuje stopinjam, ki jih hodijo vzorni učitelji — odgojitelji.

O gluhonemih.

(Dalje.)

Telogibno govorjenje.

Vnanji utiski, katere dobiva gluhonemo dete po svojih zdravih čutih, vzbudijo in izobražajo nja duševne moči (razvoj duha); do določene stopinje začne otrok svoje misli in čuvstva izražati. In kako stori to? — Tako da kaže na kako reč, pómigne z prstom, stegne, zgane ali obrne roko, vzdigne nogo, prikima ali odkima z glavo, pomežika ali potriplje z očmi, se zareži, obraz stemni itd. To so unanji zaznamki njegovih duševnih dogodkov. Oni so isto sredstvo, s katerim odkriva svoje misli in občutke, ter izraža svoje želje, sredstvo, s katerim se sploh sporazumeva. Prav so toraj imeli tisti, kateri so uvr-

stili to sporazumevalno sredstvo med „jezike“, krstivši ga telogibno govorjenje (Geberdensprache.)

Telogibnega govora se v začetku tudi slušec otrok poslužuje, in slednje izjave onemoglega starčka na smrtni postelji so v telogibnem govoru. Govorec človek ga nikakor popolnoma ne pograša. Ne izražamo z pogledom dovolj jasno srda in zaničevanja, z obrazom veselja, žalosti in jeze? S prikimanjem pritr-dimo, z odkimanjem zanikamo, če privzdignemo rame, izrazimo dvojbo, z kazalcem pretimo in svarimo.

Nekateri trdijo, da si gluhomem otrok čisto sam zmisi telokretne zaznamke za to in ono stvar, da ne dobiva v to od govorečih ljudi nobenega povoda. Temu pa ni tako. Človek spremlja svojo govoricu z mnogovrstnim gibanjem telesa. Te telokretne pridanke govora prične gluhomem otrok posnemati, ter na tak način izraža ti svoje misli. Ker so pa telokretni pridanke govoru pri vseh ljudeh blizo enaki, je tudi govorjenje s kretanjem telesa pri vseh gluhomemih v mnogih oznamenikih enako. Pa tudi med onimi telokretnimi zaznamki, ki si jih gluhomutei sami izmislijo, je mnogo sličnih ali vsaj podobnih. Po vsej pravici tedaj imenuje de l Epee telokretni govor „materni jezik“ gluhomutecev.

Zakaj da je izmed izmišljenih telokretnih zaznamkov sličnih, (od govorečih ljudi posneti so itak skoraj vseskozi ednaki) bomo uvideli, ako pomislimo kako si jih vstvarjajo gluhomutei. Enako slušočemu, naznani sprva gluhomemo dete, ako kaj želi, da gre na dotično stvar, da se nasmehlja, ali da steza roko po reči. Ako česa ne mara, se preč obrne. Poznej izrazi svoje hrepenenje po čem, da kaže s prstom na isti predmet, ali pa da ga potiplje.

Dokler manipuluje s predočbami iz svoje najožje okolice, zadostuje za sporazumevanje, če pokaže dotični predmet. Bolj pa ko se nja zorokrog širi, bolj čuti potrebo po oznamenilih, s katerimi je kos tudi odsotne reči zaznamovati. Začne si toraj vstvarjati zaznamke za svoje predočbe, stvarja si take, ki so njegovi predstavi primerni. Kar je na kaki osebi, živali, reči najbolj očevidno, kar se mu je izmed vseh znakov dotičnega predmeta najglobeje v dušo vtisnilo, to mu služi v zaznamek stvari. Naj očevidniše na telesih pa je 1. kretanje, 2. oblika, 3. barva.

Po teh lastnostih se tedaj ravnaajo gluhomutei, in sicer vsi, ko vstvarjajo telokretne zaznamke svojim predočbam. Oča je znabiti tisti ki kadi, mati tista ki kuha, hlapec tisti, ki z bičem poka, dekla tista, ki umiva posodo. Krojač je šivajoča, mizar oblajoča, kolar vrtajoča, kovač kuječa, ključavničar pileča, kosec koseča, žanjica žanjoča, berač proseča, dete v naročju ležeča oseba. Ta je gluhomuteu hitro stopajoč, drugi počasno korakajoč, tretji zibaje hodeč človek. Vol je tista žival, ki bode, krava tista, katero molzejo, konj tista, katero zabrzdajo. Ptica je s peruti mahajoča, žaba skaklajoča, kača se plazeča, riba plavajoča, bučela pičeča, črv viječa se žival.

Po gibanju zaznamenava gluhomem tudi nežive stvari. Sneg in dež, da pokaže, kako padata; reko, potok in studenec, da zaznači z roko valove; veter, da posname tres dreva ali grma; uro, da pokaže kako maha mahalee; plamen, da s prsti migajoč vzdiga roki. Z ozirom na barvo zaznamenuje gluhomutec petelina kot ptiča, ki ima greben take barve, kakor sta ustnici; brezo kot drevo,

ki ima skorjo take barve, kakor je ovratnik pri srajci; dimničarja kot moža, ki je enake barve, kakor tinta ali črevlji itd. itd.

Obliko posnemajoč znači gluhomutec solnce, da okroži s prstom svoj obraz; mesec, da pokaže pol obraza; drevo, da nariše s kazalcema obeh rok vrh; hišo, da naredi z rokama podobo strehe; sliko na steni, da načrta z prstom nje okvir; tablo, kolo, kocko, kroglo, sod, koš, jervas, skledo, lonec itd., da pokaže njih obliko.

Lastnosti zaznamuje gluhomutec na razne načine, toda vsakokrat vzame v zaznamek kaj izbornega, očevidnega. Težko mu je, kar se težko vzdigne, lahko, kar se lahko vzdigne, trdo, kar se ne da stisniti, mehko, kar se lahko stisne, sladko, kar jeziku dobro dé, grenko, kar v jezik peče, močno kar se ne da pretrgati ali zlomiti, mrzlo kar strese človeka, polno kje kaj do vrha stoji, prazno, kar se sme obrniti, brez da bi kaj izteklo itd.

Z obrazom izraža žalost, veselje, srd, nevoljo, strah, začudenje. Glagole zaznamujoč, posnema gluhomutec dotično gibanje, n. pr. šivati, rezati, vrtati, žagati, kovati, pisati, hoditi, skakati.

Tukaj, tam, zgoraj, spodaj, na levi, na desni, predi, itd. zaznači gluhomutec s primernim kretom roke.

Ako v kratko zberemo, kar smo povedali o tvorbi telokretnih zaznamkov za predočbe, vidimo, da so zaznamki 1. nakazi na predmet ali prikazen, 2. posnetki oblike ali dejanja. (drevo, hiša krogla — šivati, plesti, skakati). 3. posnetki obraznega spreminjanja, (žalost, srd, strah), 4. samohotno izbrane primere, (rudeče z ustnicami, belo z ovratnikom srajce, solnce z obrazom, mesec s polovico obraza).

Ker so tedaj telokretna oznamenila pojmov in misli ali od govorečih oseb posneta gibanja telesa, ali pa po istih načelih izmišljena, ne more biti drugače, nego da so pri vseh gluhomuteh ali popolnoma slična ali si vsaj podobna.

Gluhomutec, jezika ne poznajoč, ne misli v jezikovnih oblikah, nego v podobah in prizorih ali scenah. Kar je na kaki reči ali v kaki sceni najbolj na vspreddji, to mu stopi najprej v zavest, potem še le manje očevidno, in sicer tim pozneje, čim manje pada dotična lastnost ali dotični del prizora v oči. Vsled tega sledijo včasih predočbe druga za drugo mnogokrat drugače, kakor pri govorečem človeku. Stavke: Kosec kosi deteljo. Jaz gledam v ogenj. Lovec vstrelji zajca s puško. Gos plava po vodi. Knjiga leži na mizi. Jabolka padajo z drevesa. Misli si gluhonem: Kositi kosec detelja. Gledati jaz ogenj. Zajec lovec vstreliti puška. Plavati gos voda. Knjiga miza ležati. Padati jabolka drevo.

V pravem (logičnem) redu reproducuje in v pravilnih slovniskih oblikah misli gluhomutec še le tedaj, ko se je v šoli jezika naučil. Naveden primer kaže, kako priprosto in elementarno je mišljenje neukega gluhomutea. O čisto nadčutnih rečeh, kakor n. pr. Bogu, človeški duši, večnosti itd. nešolan gluhonem nikdar ne misli, ker nima o njih pojmov.

Telogibno govorjenje, kakor smo ga sedaj opisali, se imenuje naravno telokretno govorjenje. Abè del Epee pa je izumel in sestavil na podlagi naravnega umeten telogiben govor, takšen, da se z njim ne zaznamenuje

samo reč, lastnost ali dejanje, nego tudi razmer, v kateri stoji „telokretna beseda“ v stavku. Pri samostavnih in drugih pregibnih besednih plemenih število in padež, pri glagolih število, oseba, čas, itd. Za prislove, predloge, veznike in medmete so se postavila posebna znamenja.

S pomočjo tega umetnega telokretnega govora je poučeval de l'Epee svoje gluhoneme učence, ter je vzel sčasoma v književni jezik, da so ga razumevali in pisali. Da bi se naučili gluhomutci jezik tudi govoriti, ne samo pisati, ni bil smoter njegovega pouka. Do kake stopinje popolnosti je došel telokretni govor, je razvidno iz tega, da se je v njem gluhonemim celo pridigovalo in se še v naših časih v nekaterih gluhonemnicah pridiguje.

Vendar pa se sedaj telokretni govor vedno bolj in bolj popušča, ker ima premalo praktične vrednosti. Dandanes se zahteva: „Nauči gluhonemega glasovni jezik razumevati, pisati in govoriti“. Telokretni se jemlje v mnogih zavodih samo početkom poučevanja na pomoč, ker drugače ni mogoče sporazumeti se v začetku z gluhonemim otrokom. V poznejem pouku se učitelji navadno le izjemno poslužujejo telogibnega govora.

Omenim še tukaj rokoprstne abecede, katero je izumel Abbe Licard, naslednik de l'Epee-jev v pariški gluhonemnici. V rokoprstni abecedi se posnemajo, ali se poskušajo posneti z enim, več ali vsemi prsti ene roke črke latinske abecede. Pest je a, vsi prsti stegnjeni in stisnjeni b, zganjen kazalec c, stegnen palec na notranjo stran stegnega kazalca položen f, kazalec in sredinec stegnena, stisnena in navzdol obrnena n, tema dvema še prstinec pridružen m, sredinec čez kazalca dejen r, itd. Gluhomutci rabijo rokoprstno abecedo, da z njim narekajo (z roko) tuje besede ali lastna imena, za katera ni telokretnih znamenj. Temu je služila tudi učiteljem pri pouku, in še, da so naglo povedali učencu kak glas, ako ga ni mogel na ustih spoznati. Zdaj se v nobeni gluhonemnici več ne uči.

Gledé na to, da se je od onega časa sem, odkar obstojé zavodi za gluhoneme (konec minulega; početkom tekočega stoletja), v zavodih nekaterih državah zlo gojil telokretni govor (na Francoskem), v drugih pa so se ga ogibali, (v gluhonemnicah na Nemškem in v Italiji) razločujemo dve učni metodi za gluhoneme, namreč de l'Epee-jevo ali francosko, po kateri se telogibno govorjenje marljivo goji, in Heinicke-jevo ali nemško, kjer pri poučevanju le glasovni jezik rabijo, telokretnega govorjenja se pa principijelno ogibljejo. Po avstrijskih gluhonemnicah se poslužujejo, poleg glasovnega jezika tudi telokretnega govorjenja, da učenci v splošnem pouku hitreje napredujejo. Ta način poučevanja se imenuje mešana ali avstrijska metoda.

(Dalje sledi.)

„Rožiči“

Praktična obravnava te pesmi šte. 93, II. Berilo.

1. Uvod.

Kaj imajo ljudje navadno pri hiši? Vrt. — Kaj naredijo krog vrta? Plot ali mejo. — Kaj pa raste v vrtu? Solata, špinača, kapus itd. — Kako bomo

imenovali vrte, v katerih raste razna zelenjava? Zelenjavne vrte ali vrte za zelenjavo. — Kaj pa še raste v vrtu? Drevje. — Kakšno drevje? Sadno. — Naštevajte sadna drevesa! Imenujte grme, ki nam tudi donšajo ovočje! Trta, grozdčje itd. — Kako pa bomo one vrte imenovali, v katerih raste sadno drevje in ovočno grmovje? Sadne vrte, sadonosnike. — Kaj si pa pridne deklice sadijo na vrtno gredice? Razne cvetlice. — Kaj imamo od cvetlic? Nekatero nas razveseljujejo z lepo barvo, a druge s prijetnim duhom, še druge z lepo barvo in prijetnim duhom. — Imenujte cvetlice, ki so lepe barve, pa ne dišé! Tuli-pani; patonke. — Naštevajte nekatere prosto oblečene, pa lepo dišeče cvetlice! Vijolice, šmarnice, rezedica. — Katere cvetlice pa so najlepši kinč na vrtu? Rože in klinčnice. — Katero ime pa bi dali onim vrtom, v katerih se večinoma le cvetice gojijo? Cvetlični vrti. — V katere vrte zahajajo spomladi otroci najrajši? V cvetlične. — Kaj delajo tamkaj? Nabirajo cvetlice in si spletajo vence. — Kaj še tudi veseli otroke na cvetličnih vrtih? Gledati, kako marljive bučelice nabirajo strd, in kako ferfolijo pisani metulji od cvetlice do cvetlice. — Ohranijo li cvetlice vedno svojo krasoto? Glejte! Njih lepota trpi le kratko časa. Včasih mori cvetlice hudi mraz in večkrat jih zadušijo gorki solnčni žarki. Cvetlice pa, katere so dočakale jeseni, se morajo udati razburjenim jesenskim dnevom in ostri zimi. Vrti, v katerih je bilo polno zalih in dišečih cvetlic, postanejo prazni in goli in gredice pokriva trda snežena odeja. — Ponovi to F! R!

2. Učitelj pesem prečita.

3. Učenci berejo pesem 2 do 3krat.

4. Učenci čitajo posamezne kitice in učitelj pojasnuje manj umljive besede in sestavlja glavno misel vsake kitice, n. pr.:

Beri prvo kitico R! — O kateri cvetlici se tukaj bere? O roži. — Kdo pa govori to, kar se tukaj bere? Človek. — Kaj pa pomenijo besedice „bodi mi zdrava“? Pozdrav. — Kaj pa pomenijo besede „v tihej samoti“? Na mirnem, varnem mestu; v varnem kotiču.

Misel prve kitice je:

Človek z veseljem pozdravlja rožico, katera je razcvetela v vrtnem kotiču.

Ponovi B!

Čitaj dalje J! — Kaj se pravi „vonjavam“? Dišava, prijetni duh. — Kaj se pravi „rajskim“ dišavam? Močnim in prijetnim dišavam, kakor je bilo nekedar v raju ali paradizu. — Kaj se li pravi „v solčnih je žarkih pot mi odprt“? Solnčni žarki osevajo rožico in tudi pot, ki pelja do njene gredice.

Zapopadek druge kitice je:

Prijeten duh in toplo solnce privabi človeka k gredici, na kateri je stala krasna rožica.

Ponovi Č!

Beri tretjo kitico O! — Kaj se pravi „veter cvetje razmeče“? Močni vetrovi odtrgajo, rožici venčeve listke, ter jih razškropé. — Kaj se pravi: „mene in tebe čas zaduši“? Čas naglo mine in rožica umrje; pa tudi človeška leta kmalu pretečejo in človek pride prehitro pod zemljo.

Misel tretje kitice je:

Kakor lepa rožica svojo krasoto kmalo izgubi, ravno tako hitro tekó leta človeškega življenja in le prehitro vzame človeka neusmiljena smrt.

Ponovi R! Ž!

Beri zadnjo kitico P! — Kaj lahko stavimo namesto „zala“? Lepa, krasna, preljuba. — Kako bi zamogli reči namesto „pomlad sije“? Pomlad traja, trpi, gospodari.

Zapopadek zadnje kitice je:

Človek želi rožiči, da bi saj v tem kratkem času njenega življenja krepko in zdravo rastla!

Ponovi R!

5. Nauk se razvije.

Zakaj pusti ljubi Bog cvetlicam rasti? Da razveseljujejo ljudi z lepo barvo in prijetnim duhom. — Kaj si delamo iz cvetlic? Šopke in vence. — Ali ostanejo cvetlice v šopkih in vencih vedno lepe in čvrste? One ovenejo in se posušé. — Kaj pa počnemo z enakimi venci, če tudi so nam bili poprej veliko veselje? Zavržemo jih. — Glejte, ljubi otroci!

Bog ni vstvaril cvetlic le zato, da bi nas razveseljevale, dokler so prijetne našemu očesu in nosu, ampak one bi nas naj tudi učile, kako dober je ljubi Stvarnik, ki po očetovsko skrbi za vse stvari, za najmanjšo, kakor za največo. Vsaka cvetličica je podobna krasnim bukvicam, iz katerih bi se naj učili lepih naukov. Kakor večkrat nežno rožico hudi vihar ali trdi mraz umori, ravno tako tudi mladega in krepkega človeka šestokrat težave in nadloge tlačijo in ga spravijo celó pod hladno zemljo. Kakor mrzli veter in zimski mraz stisne tudi one cvetlice, ki so dočakale hladne jeseni, ravno tako pride vendar tudi za najstarejšega človeka čas, da mora zapustiti svet in se preseliti v dolgo večnost.

Cvetlice nas tedaj tudi učijo, da je vse na tem svetu minljivo in da bo prišel tudi za nas le prehitro čas, ko bodemo kot vele cvetlice spletenega venca odbrani in položeni pod hladno gomilo.

Kaj nas učijo cvetlice? R! S!

6. Branje se ponavlja.

7. Pesem se memorira in recitira.

8. Naloge.

- Napišite to pesem na pamet!
- Napišite glavni zapopadek vsake kitice!
- Naštevajte cvetlice, ki rastejo po vrtilih!

Josip Lasbahar.

Književna poročila.

„Šolske Drobtinice“ v petindvajsetletni spomin smrti A. M. Slomška. Učiteljem, odgojiteljem in prijateljem šole spisal Franc S. Jamšek, nadučitelj in bivši c. kr. okr. šolski nadzornik v Reichenburgu. V Ljubljani. Natisnil in založil J. R. Milic. 1887. Da je g. Jamšek svoje spise, katere je v slednjih letih v „Učit. Tovarišu“ in „Popotnik“-u priobčeval, pobral in je podal občinstvu v „jednej posodi“, je bila kaj dobra misel, kajti obogatil je

tako naše slovstvo z redko lepo knjigo, katera bode „dobro došla“ ne le slovenskemu učiteljstvu ampak slovenskemu narodu sploh. Vsebina „Šolskim Drobstinicam“ je nastopna: 1. Anton Martin Slomšek, domo- in rodoljub slovenski. (Ponatis iz lanskega „Popotnik“-a.) 2. Učitelj začetnik. 3. Za koliko podpira šolska ustrahovalnost ali disciplina poučevanje neposredno? 4. Avancement ljudskih učiteljev. 5. Pospešujemo branje dobrih bukev med Slovenci. 6. Učitelji slovenski, zjedinito se tesneje. 7. Iz šole za šolo. — A. Naloge v izobražbo prostih stavkov. B. Slovenski pravopis. — O namenu, te prelepe in bogate knjige piše gosp. pisatelj v uvodu:

„Dne 24. septembra t. l. preteklo bo 25 let, kar je umrl preslavni knez in škof Anton Martin Slomšek. Da se bo njegov spomin po celej Sloveniji vredno obhajal, umevno je pri toli prebujenem in hvaležnem narodu, kakor so Slovenci, samo ob sebi; da se bo pa tudi od strani slovenskega učiteljstva vse storilo, prvaka slovenskih pedagogov dostojno proslavljati, tega sem naprej prepričan. — V ta namen izdane so tudi te „Šolske Drobstinice“, in sicer učiteljem in odgojiteljem, oziroma učiteljicam in odgojiteljicam, pa tudi vsem prijateljem in prijateljicam šole.

Ko skromno knjižico odpreš, zazré Ti, dragi čitatelj, mila čitateljica, v oči prijazno-resna podoba imenovanega knezo-vladike, katerej sledi životopis njegov, nadalje pa kratek opis njegovega delovanja kot pedagog, domo- in rodoljub slovenski. Temu sledi nekaj strokovnjaških, več ali manj času primernih sestavkov, konečno pa A) 43 nalog v izobražbo prostih stavkov, B) nad 60 pravopisnih vaj z dotičnimi vodili, pravili in nalogami.

O nalogih A) izrazilo se je že več sotrudnikov jako priznalo; jeden najodličnejših Ljubljanskih šolnikov pa mi je pisal mej drugim sledeče: „Odkar prijavlja „Tovariš“ Vaše slovnične vaje pod naslovom „Iz šole za šolo“ se užé vedno pripravljam pisati Vam ter povedati, kako me veseli skrbno nabrana tvarina, ki je izredno praktična in instruktivna. Tako bi morale biti naše slovnice, slovensko in nemške, osnovane, da bi pripravljale ob jednom pót v spisje. . . . Jasno misliti, govoriti in pisati, to je največja naloga ljudske šole, a tudi najtežavnejša; in če se spominjamo naših učnih sredstev za ta eminentno važen predmet. . . . To — in da slovnica postane pri učencih kri in meso le na podlagi obilnih praktičnih vaj tičečih se obliko- in stavkoslovja — to gotovo Vas je napotilo, zbirati slovniškega gradiva, katero nam podajate v dolgi vrsti po „Učit. Tovarišu“. Res vsega priznanja vredna je Vaša marljivost in goreča želja, kolegom svojim pomagati pri težavnem poslu. Bojim se pa, da bode ostalo Vaše delo samo v „Tovarišu“, mesto da bi bila učitelju prirodna knjiga „sine qua non“ I. t. d.

Nadjam se tedaj, da bodo te drobtinice moje, po želji nekaterih navdušenih mož sedaj v jednej posodi, marsikateremu, zlasti začetnemu sotrudniku, mlajšej sotrudnici, kolikor toliko „dobro došle“; saj so od praktičnega, užé 30. leto delujočega šolnika spisane — iz najboljšega namena.“

Tudi mi želimo, da se ta prekrasna knjiga, kateri je gosp. založnik pri-skrbel tudi primerno, kaj okusno zunanjo obliko in jo ozalšal z lepo podobo preslavnega našega pisatelja kneza in škofa A. M. Slomšeka, širi in udomači med Slovenci. Zlasti jo prav toplo priporočamo vsem učiteljem in učiteljicam ter odgojiteljem in prijateljem šole. Cena brošuranemu iztisu je 1 glđ., vezanemu v platno pa 1 glđ. 20 kr., po pošti 10 kr. več. (Primeri naznanilo na zadnji strani današnjega lista).

Stritarjevih zbranih spisov je do sedaj izišlo 1., 2. in 3. snopič, ki obsegajo začetek poezij, zlasti nedosežno lepe „Popotne pesmi“, „Izgubljeni sin“, „Slovo“ itd. — za vsem skupaj nad 70. Ves prvi zvezek nam prinese Stritarjeve poezije; za njim sledi proza in sicer: a) pripovedni, b) dramatični, c) šaljivi, d) ukoviti in e) meševiti spisi. Nekoliko spisov, iz posebnih razlogov in ozirov

ne sprejetih v naročitev, izide končno v dodatnem zvezku. Stritarjevi zbrani spisi bodo izšli v 50 do 60 po 2 do 2½ tiskovne pole obsežnih snopičih po 25 kr. ali v 5 do 6 po 20 do 25 tiskovnih pol obsežnih zvezkih, vsak zvezek po 2 gl. 50 kr. Vsak teden izide jeden snopič, vsak drugi mesec jeden zvezek. — Bodi ta lepa izdava dičnega našega pesnika vsem prijateljem slovenskega leposlovja z nova prav toplo priporočena.

„**Pripovedke za mladino.** Poslovenil J. Markič. V Ljubljani, 1887. Založil in izdal M. Gerber“. Cena 24 kr.

Knjižica obsega dvanajst, mladini namenjenih pripovedek, kojih nekatere podavajo v prijetni obliki, brez nepotrebnega moralizovanja, zlate npravstvene nauke, kako nam je storiti dolžnost in izpolniti obljubo, dasi nam to je tudi težavno; kako se greh kaznuje in čednost plačuje. Druge nam slikajo vzorno zvestobo, ganljivo ljubezen med brati in sestrami; nekatere so prijetna zabava. Ko bi bila izostala ona surova, grozna 3. bajka, katera nam kaže bedaka, ki hodi po svetu, da bi izvedel, kaj je strah, bili bi s vsebino knjižice zadovoljni. Želeli bi pa, da bi nam g. Markič navedel knjigo, iz katere je poslovenil; da je zajemal iz nemškega vira, kažejo mnogoteri germanizmi. Tudi tisk. pomot in — slovniških hib našli smo več, kakor je umestno v knjigi, katera bi naj v drugi vrsti bila tudi vzgled lepe slovenščine. Ako povem, da gosp. Markič piše n. pr.: „naprej igrati, nazaj dati, nazaj iti, priti, Marijini otrok, spijta m. spita, zmrznjeno m. zmrzlo, stariša m. roditelja, z dvema prsti, vrata zalopiti. k sreči. kjuček spada (gehört) k vratom“ — priznal mi bo vsakdor, da bi bilo želeti, ko bi gosp. pisatelj knjižici posvetil malo več truda, baš zato, ker je namenjena mladini. Sicer pa so „pripovedke“ vredne naše priporočbe.

„**Angeljček, otrokom učitelj in prijatelj.** Izdal A. Kržič. I. zvezek. V Ljubljani, 1887. Samozaložba. Cena 12 kr.

Namen lepi, flustrovani knjižici je dvojen: „kakor skrben angelj varuh otroke od hudega odvracati in k dobremu spodbujati in delati jim veselje in zabavo“. Prvi del programa izvrševala bi knjižica gotovo vspešnejše, ako bi moralo manj usiljevala. Vendar ima tudi ta del mnogo žlahtnih evetlic, n. pr.: „Bratovska ljubezen“, Krekova pesem: „Blagosrčna deklica“, visoka pesem: „Vse v čast Božjo“ i. dr. Biser je spis: „Križi in težave otročjih let“. — Drugi del načela se je dobro obnesel. „Sladka kaša, dolga zgodba, slovesni govor, uganke“, posebno pa „muhasti deklamator“ razveseli brezskrbno mladež, pa tudi resnobno starost.

Angeljčka II. zvezek podoben je prvemu. Večino zopet zavzema poučno, nabožno berilo. Prvi spis naj bi spodbujal. častiti nebeško kraljico. Njej je posvečen tudi lepi sonet: „Marija-Šmarnica“. „Kaj naj zapišem?“ in Schmidovo „grozdje“ goji naj hvaležnost do ljudi in Boga. „Lepi vzgledi prvega sv. obhajila“ in „šola rajske nedolžnosti“ so zgolj verske vsebine. Povestica: „Otročja molitev“, posneta po životu priprostega naroda, nas spominja krasne Mickiewiczove balade: „Powrót taty“. „Nerodni šolarček, godba na dvorišču“ in drugi spisi bodo kratili mladini čas ter se ji vsekako priljubili.

Naj še rečemo nekaj besedi o obeh zvezkih. Lepa je misel, spojevati z nabožnim gradivom zabavno, gojiti poleg bogoljubja idealno ljubav do naroda in jezika (gl. II. zv. „Marija-Šmarnica“ in „Govorite čisto slovenščino!“) Vse bilo bi dobro, le bojimo se, da so nekateri spisi preduhoviti in zato težko razumljivi, tako v II. zv. uvod spisa. „Šola rajske nedolžnosti“, did. pesem: „Sreča, kje si doma?“ — ki je sicer poetična, lepa, da jih imamo mi in drugi narodi malo takih, pa še drugi odlomki. Sploh ne vemo, kateri starosti je „Angeljček“ namenjen. Nekatere reči zde se nam pripravne otrokom starim 8 — 10. druge mladeži od 13 — 15 let. Prosili bi g. Kržiča, da se odloči za neko stopinjo in le za to piše in nabira. Slovenski pisatelji in izdajatelji, ki se trudijo za mladino, naj bi si sploh delo razdelili! Tako bi drug drugega ne

ovirali, ampak le podpirali in množili hasek svojega truda! — Jezik je mnogo boljši in čistejši kakor v „Pripovedkah“; vendar tudi ni tak, kakor bi mogel in moral biti v knjigah namenjenim mladini. Pesniška tehnika ni povsod dovršena; stroki kakor: „tudi ti — pozabiti, svetlo-čarobno“ itd. niso — stroki. — Bog daj „Angeljku“ obilo vspeha!

„Pedagogičsko društvo“ na Krškem je ravnokar izdalo in založilo „Pedagogičski letnik“, obsežajoč „Občno vzgojeslovje“ (po dr. Jos. Michu poslovenil Fr. Gabršek), Pouk o értežih s podobami, II. del (Jos. Bezljaj) in razne pedagogično-didaktične spise. Cena knjigi je za neude 1 gld. 40 kr. (po pošti 5 kr. več). Poleg tega so se izdali posebni odtisi Občnega vzgojeslovja (cena 80 kr.) in Pouka o értežih s podobami (cena 30 kr.), po pošti 5 kr. več. Ker so te knjige prve v tej stroki, nadejati se je obile naročbe. — Denar naj se pošilja odboru „Pedagogičskega društva“ na Krškem.

Poprava. V književnem poročilu zadnjega lista nahajajo se tiskovne pomete, katere p. n. bralci naj blagovolijo tako-le popraviti: Str. 184, v 10. vrsti: namesto „klap“ naj je „klop“; na isti strani se besedi „vadi okus“ v 2. in 3. vrsti od spodaj naj prestavita v predzadnjo vrsto za besedo „dobra“; str. 185, namesto ** v 3. igri naj je le *; kar je tiskano pod črto za zvezdicama, naj sledi za opisom 3. igre, toda ne kot opazka; str. 186, 4. vrsta: „z menoj“ namesto „zmeraj“; na isti strani v 8. vrsti od spodaj „stori“ namesto „stane“; str. 187, 5. vrsta: v stayku „žepne ure pa tako-le“ se beseda „pa“ naj izpusti.

Dopisi.

Sv. Pavel v savinjski dolini. Dne 16. junija je imelo savinjsko učiteljsko društvo svoje letošnje glavno zborovanje na Vranskem. Predsednik otvori zborovanje, pozdravljajoč ude, ki so se danes — gotovo redek slučaj — v polnem številu sešli. To ga tem bolj veseli, ker se zborovanje vrši na najskrajnejšem koncu društvenega okraja, kjer ga uže celih 13 let ni bilo. Prečita se zapisnik zadnjega zborovanja, kateri se brez ugovora odobri.

Zatem sledi volitev odbora. Dozdanji predsednik se zahvali društvenikom za zaupanje, koje so mu izkazali, poverivši mu 5 let zaporedoma društveno vodstvo. Zdaj pa odloži ta častni posel, želeč, da se volijo v odbor nove moči. Vsled te izjave je imela volitev ta-le rezultat: Vidic, predsednik; Zotter, tajnik; Farčnik, blagajnik. Meglič, voda petja in godbe. G. Zabukošek izreka odstopivšemu odboru najtoplejšo zahvalo za velevspešno delovanje, nadejajoč se, da bode društvo tudi posihmal, rastlo in propevalo.

G. Farčnik poroča o gmotnem stanju društva, ter predloži račun, koji se po nasvetu g. Šorna, predsedniku in tajniku v pregledovanje izroči. Blagajnik predlaga, naj si društvo razun „Popotnika“ tudi kakov drug list pedagogične vsebine naroči. Posvetovanje o tej zadevi se preloži na prihodnje zborovanje, a sklene se, v to svrhu letnino na 1 gld. povišati.

Pri sledečej točki „Prostovoljno predavanje“ se oglasi g. Zabukošek ter razpravlja jako obširno in temeljito „O vzgoji značaja“. Debate, katera se je o tem predmetu vnela, se udeleži g. Meglič. Tudi on misli, naj se v ta namen otroci pridno vadijo ubogljivosti in odvadijo trmoglavosti. Žal je le, da se še nahajajo zaslepljeneci, katerim se v trmoglavosti pojavlja značajnost. Krepke kali položimo po njegovem mnenju značaju, ako priskrbimo učencem berivo, v katerem se v živih barvah predočujejo vzgledi značajnosti.

Nadalje si izprosi g. Pavlič besedo, predava kaj zanimivo „O vzrokih jecljanja“ ter obljubi prihodnjič nadaljevati. G. Vidic omeni, da se po marljiveji gojitvi govornih vaj v elementarnem razredu temu zlu čestokrat odpomore.

Naposled predloži g. Gaberšek zboru kakih 50 iztisov spisa „O surovosti naše mladine“, kojega je g. Šorn sestavil in tudi v „Popotnik“-u priobčil. Okrajnemu zastopu na Vranskem je bil ta spis jako po všeči in dal ga je založiti in mej priprosti narod razširjati. Da pa ta spis svoj namen povsem doseže, obrača se omenjena korporacija tudi do g. učiteljev, naj nja razširjevanje po možnosti pospešujejo, kar se ve da vsi prisotniki drage volje obljubijo.

Po rešitvi oficialnega dela zbrali smo se v gostilni k „Slovanu“, kjer se je pri kupici rujnega vinca živahno popevalo in razgovarjalo, dokler ni nastopajoči večerni mrak opominjal, da je čas, vračati se domov. Prihodnje zborovanje bode meseca julija pri Št. Jurju pod Taborom.

Iz Rusije. (Raznoternosti.) Narodna šola ne more podati človeku vsega, kar bi on v raznoternih položajih svojega življenja potreboval, to je, ona ni v stanu dokončati in dovršiti vzgojo človeka, ter mu dati vsa potrebna in koristna znanja; človeku je potrebno, da se celo svoje življenje uči, da si vedno več znanja prisvoji, kar je tako kratko izraženo v ruskej prisloviici: „vek živi, vek uči se“. Namen narodne šole je podati trdo podlago, na katerej se morejo učenci i po dovršitvi šolskega pouka sami izobraževati; a za to je neobhodno potrebno, da se narodu dajo v to tudi sredstva, inace učenci zapustivši šolo pozabijo še to, kar so se bili naučili. Evo kak se v Rusiji dotične oblasti, krogi in društva trudé, podavati narodu dovolj sredstev k daljnjšemu samozobraževanju. Pri ljudskih šolah snujejo se knjižnice za učence pa tudi za odrasle na troške zemstev (Bezirksvertretung), kakor i iz žrtvovanij raznih dobredelnih društev. Pri šolah, čitalnah itd. ustanovljajo se skladi knjig za prodajo s tem namenom, da ima narod ugodno priložnost kupovati dobre knjige. Knjigam je cena od 2 kop. naprej, kar je jako razumno, ker narod si zamore kupovati knjige le po zelo nizkej ceni in on ljubi le kratko, priprosto, a podučljivo berilo. V Rusiji je uže mnogo narodnih čitalen, pri kojih so tudi knjižnice in skladi knjig. Opomenoti je treba še raznoščikov knjig po selih. S takimi sredstvi se v Rusiji narod probuja, da se sam izobražuje in smelo se trdi, da so to jako vspešna sredstva, koja se od leta do leta vsled velike požrtvovalnosti ruskega občestva bistro širijo in množijo.

Človekoljubivo občestvo v Petrogradu je vzdržavalo leta 1884 47 učnih zavodov, to je 24 načelnih (osnovnih) šol s 7500 uč., 14 rokodelskih šol s 902 uč. in 9 srednjih šol s 1601 uč. Dalje je dalo občestvo vzgojevati 292 otrok v drugih zavodih, 79 otrokom je oskrbelo priložnost in dalo jim denarno pomoč k izučanju rokodelstva, in 314 famulijam je podarilo denarnih sredstev za vzgojo otrok in za učilne pripomočke; 63 dijakov dobilo je štipendij (4593 rub.) Občestvo je tedaj pomagalo 4511 osebam in je izdalo za jih vzgojo in denarno pomoč 518.667 rub.

Nedavno govoril je v zasedanju komiteta gramotnosti (Petrograd) gosp. A. H. Krasnov, ki je imel priložnost to opazovati kot člen ekspedicije na Han-Jengri, o položaju narodnega šolstva v osrednej Aziji. Ruski preselenci (kozaki in poljedelci iz centralne Rusije) v osrednej Aziji so zbog plodorodija zemlje precej premožni. Oni projavljajo iskreno ljubezen do šole in se jako zanimajo za vzgojo svojih otrok. Skoro v vsakej večej naselbi je učilnica. Šole so nove, lepo zidane, preskrbljene s potrebnimi pripomočki in odgovarjajo večidelj vsem tirjavam moderne pedagogike. Tudi materijalni in občestveni položaj učiteljev je tam jako povoljen. Učitelji uživajo spoštovanje prebivalstva, ter dobivajo na leto do 400 rub., kar je vsled jako nizke cene živeža (1 funt mesa 1½ kop.) v primeru z drugimi deželami dovolj velika plača. Nadzorstvo šol nahaja se v rokah dveh inspektorjev narodnih šol, a osnovitev in ustrojstvo šol zavisi od

mestne občne administracije, koja je vsa vdana šolskemu napredku. Knjižn. skladi ustrojeni so pri raznih administrativnih uradih; iz skladov proizvodi se oskrbovanje šol z knjigami in prodaja na mestih. Ta knjižna trgovina je jako živa in uspešna; mestno prebivalstvo kupuje najbolj knjige realno-praktičnega sodržanja. O stanju narodnega naobrazovanja tuzemnega (prvobitnega) prebivalstva izrazil se je govornik nepovoljno. Narodna vzgoja Kirgizov nahaja se v rokah mul (muhamed. svečnikov), koji se držé še najbolj primitivne metode. Oni začno najprej otrokom vbijati v glavo arabski alfabet, potem cele besede in stavke, katerih pa učenci ne razumé, a učitelji se tudi ne potrudé jim razjasniti smisel vsaj s prevodom na kirgijski jezik. Na II. stopnji je tako že nesmisleno zabijanje arabskih molitev na razne slučaje življenja, a izučenje korana se redkokedaj začne. Nevspešnost takega prepodavanja je sama na sebi očividna. Mule morijo bister, od prirode mu podeljen um Kirgiza in ga delajo rabom forme in obreda. Razen tega še učitelji mule v silo svojega vlijanja tu pa tam tudi uspešno pridigujejo fanatizem in sovraštvo do ruskih kolonistov. Govornik obžaluje, da se od ruske strani do sedaj ni obračalo na to dovolj pozora. Po njegovem mnenju naj bi se tam ustanovili zavodi (kirgijsko-ruski) za izobraževanje kirgijskih narodnih učiteljev, koji bi izvrševali delo bolj prijazno Rusom. Tako se je začelo v pradomovini evropskih narodov novo kulturno življenje pod okriljem ruskega carstva; tam, kjer je tekla nekdanj zibel civilizovanih narodov, tam, odkod so oni prišli v Evropo še v prvobitnem stanju kulture, začela se je bistro širiti prosveta z naseljevanjem slavjansko ruskega naroda. —

V kavkaškem šolskem okrožju je bilo leta 1886 841 načelnih šol (brez armenskih, musulmanskih in evropskih) s 45.960 uč., 29 mestnih šol s 4827 uč., 3 rokodelske šole s 130 uč. in 4 učiteljske seminarije s 269 gojenci. Narodne šole so se pomnožile v tem letu za 32. Iz tega je že razvidno, kako se rusko-slavjanski element v Kavkazu med redkim tamošnjim prebivalstvom bistro širi in krepeča, tako, da po vsej verjetnosti ta plodородna krajina, domovina vinske trte in drugih kulturnih rastlin dobi v bodočnosti vsled asimilacije različnih malobrojnih kavkaskih plemen slavjanski oblik, slavjansko narodnost, kakor se je to zgodilo v južnih in iztočnih pokrajinah evropejske Rusije s pomočjo kolonizacije iz Novgoroda in Kijeva.

Občestvo pooščerenja trudoljubija v Moskvi namerava ustrojiti v letu 1888 v spomin svoje 20letnice razstavo (vystavko). Predmeti razstave bodo razdeljeni na 3 grupe. I. grupa: vzgoja in obučenje: sem spadajo: 1. otročji vrt, igre, jasli; 2. profesionalne in rokodelske šole; 3. učebni del: t. j. knjige, podobe, učila, izdanja za mladež, predmeti potrebni pri ustroju javnih čitanj s meglenimi slikami; 4. šolska higiena: t. j. ustrojstvo vtopljenja in osveščenja šol; 5. šolska gimnastika; 6. šole kulinarne: t. j. nagledno predstavljene izbora živeža in prigrutovljenja jedij; 7. izpraviteljni-vzgojiteljni zavodi (Besserungs-Anstalt); 8. šole za slepce in gluhone.

II. grupa: oskrbovanje bolnih in starcev, t. j. bolnice in hiralnice, jih ustavi, plati, modeli poslopij, mebel, obleka itd., kirurški instrumenti in drugi predmeti za operacije, vozi za prevožnjo bolnih in praktično nagledno obučenje prve pomoči v nesrečnih slučajih.

III. grupa: pomoč ubogim meščanom: t. j. narodna kuhinja, prenočišča in druge hiše za delavce.

V nagrado razstaviteljem se bodo razdavali diplomi, medalje. Ob času razstave bodo javne lekcije tičoče se razstavljenih predmetov in druga uveseljenja.

Odkritje, 15. marca 1888.

M.

Novice in razne stvari.

[Odlikovanje.] Ravnatelj tukajšnjemu c. kr. izobraževališču za učitelje, gospod Juri Kaas, dobil je od presvitlega cesarja naslov c. kr. šolskega sovetnika. Mi zaslužnemu in ob enem tudi ljubeznjivemu gospodu ravnatelju na tem odlikovanju iz srca čestitamo!

[Zrelostni izpiti] na tukajšnjem učiteljišču vršili so se od 3. do 6. julija. Bilo je 20 maturantov in 1 eksternist. Izpit jih je dostalo 19; eden je propal na eno leto, eden na 2 mesca (iz slovensčine). — Po narodnosti jih je 11 Slovencev (vštevši eksternista) in 10 Nemcev. — Na gimnaziju se je oglasilo k zrelostnemu izpitu tudi 20 maturantov in sicer 12 Slovencev in 8 Nemcev, med temi 1 eksternist. Eden je med skušnjo odstopil, ostalih 19 pa je izpit dobro dostalo, 3 z odliko.

[U mrl] je 7. t. m. na Zgornji Polskavi bivši tamošnji nadučitelj, gospod Blaž Veranič. Rajnik se je rodil 30. januarja 1818 l. na Spodnji Polskavi in je učiteljeval od 7. decembra 1836. leta do Velike noči 1885., toraj blizo 50 let. Bil je marljiv učitelj, pobožen kristjan in zvesti sin majke Slave! Bodi mu zemljica lahka! N. v. m. p.!

[Slavnost zlatomašnika Einspielerja.] Dne 21. avgusta t. l. bode naš marljivi, zaslužni in obče spoštovani prvobornik in starosta koroških Slovencev, preč. gosp. prof. Andrej Einspieler, v svojem rojstnem kraju, v Svečah v Rožni dolini, daroval zlato mašo. — V ta namen sestavil se je v Celovcu slavnostni odbor, kateremu je nalog, takoj vse potrebno ukreniti, da se priredi slavljenčevim ogromnim zaslugam dostojna in primerna slavnost.

[Važno razsodbo za stariše in šolske otroke] je Dunajska deželna sodnija izrekla, da ima učitelj postavno kázensko pravo. Učitelj je oblastna oseba, ker je uk javna naprava in ga država nadzoruje. Učiteljevo opravilo je uradno opravilo, in ako kaznuje, kaznuje uradno.

[Šolstvo v Serbiji.] V Serbiji bilo je 1886. leta 618 nar. šol z 821 učitelji in 36.314 učenci, t. j. 2% vsega prebivalstva ali 1 učenec na 48 prebivalcev. Vseh mest in sel v Serbiji je 2254, po takem v 1635 krajih ni šol.

[Narodno naobrazovanje v Rumuniji] je jako povoljno. V 2997 občinah je 2470 narodnih šol, od kojih je 1933 državnih s 2129 učitelji, 375 učiteljic, in s 79.313 učenci in 12.388 učenk; ostale šole so občinske. Učiteljskih seminarij je 8 (4 državne) z 830 gojenci. Razun tega je v Rumuniji 7 licejev (državnih) s 160 prof. in 2344 uč., 18 gimnazij (10 državnih) s 181 prof. in 2188 uč.; 9 duhovnih seminarij (8 državnih) s 103 prof. in 1262 uč., 15 srednjih profesionalnih šol za dekleta (9 državnih) s 101 prof., 60 učiteljic in s 1482 uč., 5 trgovskih šol (4 držav.) s 59 prof. in 717 uč., 31 specialnih šol (apotekarskih, živinozdravniških, rokodelskih in poljedelskih) s 223 prof. in 2513 uč. (305 dekl.) in 2 universiteta s 97 prof. in s 785 dijaki. Državni troški za šolstvo znašajo do 8,570.000 frankov.

[Na Francoskem] je 16 universitetov s 1500 prof. in 17.800 dij., 95 srednjih šol s 4597 prof. s 100.000 uč., 69.000 narodnih in drugih šol s 120.000 učit. in s 6½ miliona uč., 166 učiteljišč s 5500 pripravn.

[Narodno naobrazovanje v Rusiji.] Ruski pisatelj Prugavin opisuje v „Rusk. Vedom.“, kako v poslednjih letih napreduje narodno naobrazovanje v Rusiji. Sedaj se izdava vsaka narodna knjiga najmenj v 11.000 izvodih; obično tiskajo izdavatelji po 30.000, 40.000, pa tudi po 50.000 izvodov. Toda čisto se dogaja, da se katero delo tiska tudi v 80.000 izvodih, in vendar še prav tisto leto se napravijo po dve ali tri izdave. Najbolje izhajajo pri tem izdavatelji narodnih knjig, kajti vse se hitro razpečavajo, in kupujejo jih zlasti seljaki. Gosp. Prugavin poziva zaradi tega ruske pisatelje, naj sestavljajo samó primerne knjige za narod, na kar se je do sedaj premalo gledalo.

Vabilo. Savinjsko učiteljsko društvo bode imelo v četrtek dne 14. julija t. l. v št. Juriju pod Tabrom ob 2. uri popoldne svoje zborovanje z naslednim dnevnim redom: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Poročilo. 3. O jecljanju, nadaljuje gosp. Pavlič. 4. Prostovoljno predavanje. 5. Naveti. K mnogobrojni udeležitvi vabi uljudno od bor.

N A T E Č A J I.

Definitivno, oziroma provizorično se umeščajo:

1. **Učiteljsko mesto** na enorazredni ljudski šoli v Plešivcu, III. plač. razred.
2. **Provizorično sistemovano podučiteljsko mesto** na dvorazredni ljudski šoli s paralelko v Šmartnu na Paki, IV. plač. razred.

Prositelji naj svoje redno obložene prošnje — gledé prvega mesta tu li z dokazom, da so vsposobljeni subsidiarčno poučevati v katoliškem veronauku — določijo službenim potom do 15. julija 1887 krajnemu šolskemu svetu v Plešivcu pošta Velenje, oziroma v Šmartnem na Paki, pošta Šoštanj.

O kr. šolski svet Šoštanj, dne 20. maja 1887.

Predsednik:
Finetti s. r.

Št. 263.

Podučiteljska služba

II.

se razpisuje na trirazredni ljudski šoli v Makolah z dohodki IV. plačilnega razreda in s prostim stanovanjem.

Prosilci naj pošljejo svoje prošnje do konca meseca julija t. l. krajnemu šolskemu svetu v Makolah.

O kr. šol. svet v Slov. Bistrici, dne 24. junija 1887.

Predsednik:
Hein s. r.

Št. 377.

Učiteljska služba

na trirazrednici pri Vseh svetcih (Allerheiligen), IV. plačilnega razreda in prosto izbo, se stalno umešča.

Prosilci, nemškega in slovenskega podučevanja zmožni, naj svoje prošnje do 15. avgusta t. l. pri krajnem šolskem svetu vložijo.

O kr. šolski svet Ormož, dne 4. julija 1887.

Predsednik:
Marek s. r.

☛ Najnovejša slovenska knjiga ☛
za p. n. učitelje, učiteljice in prijatelje šole.

ŠOLSKE DROBTINICE

v petindvajsetletni spomin smrti

A. M. SLOMŠEK-A.

Spisal Fr. Jamšek,

nadučitelj in bivši c. kr. okr. šol. nadzornik v Reichenburgu.

Cena brošuranemu iztisu 1 gld., v platno vezanemu 1 gld. 20 kr., po pošti 10 kr. več. — Naroči se lahko v vsakej bukvarni ter pri založniku

J. R. Milicu,
v Ljubljani, Stari trg, št. 19.